

ДА ВИ Е СЛАДКО!

Ще разгледаме любопитен факт от областта, в която се пресичат език и култура: защо „сладкото“ е силно застъпено в българските положителни оценъчни изказвания и пожелания.

Всеки е чувал нещо от рода на „Ще си взема още, че ми се услади“ и може би се е запитвал как така може да е **сладка** например пицата с шунка, кашкавал и различни подправки или пък... лютата чушка? И още: „Да ти е сладко!“ си пожелават един на друг българите, когато са на маса. Откъде идва това сладко, ако на масата има салата, сирене и ракия!?

Идва от там, че това е един от начините за даване на положителна оценка в българския език и не само в него. Става дума за универсалното възприемане на сладкото като приятно усещане и положителна емоция. Човек вижда света и като храна и е склонен да припише вкус на много обекти от действителността. Отделно от характерното за хората от всички националности, българите особено обичат да оценяват света около себе си с помощта на думата **сладко**. На пръв поглед има парадокс, защото по принцип вкусовите предпочитания на българина далеч не са така силно ориентирани към сладкото и това може да потвърдят пътувалите по света. От друга страна обаче, недостъпността (погледнато исторически) и високата цена на сладките неща дават на сладкото особен статут. Сладкото, както отбелязва Г. Гачев, става универсално определение за хубавото в българския език – за всичко, което е хубаво, добро, красиво и истинно.

Какво може да нарече **сладко** българинът? Вкусната храна – **похапнах си сладко**; любимия човек – **сладко гадже, сладур**; труда – **сладка работа**; почивката – **сладка дрямка**; общуването, речта – **сладки думи**; самия живот – **сладък живот** и др. Разбира се, не само думата **сладко** и производните ѝ служат за „подслаждаща“ оценка: среща се също **мед** – изразът **по мед и масло, бонбон**, жаргонното **шукер** и др.

Гл. ас. Иво Панчев

Секция за общо и сравнително езикознание
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ – БАН